

Petserimaa

Jelena Voronkova: On tore, kui koostöö laabub!

Irboska muuseumi-kaitseala teadusdirektor Jelena Voronkova, mis on teil viimasel ajal muuseumis toimunud?

Jelena Voronkova: Sügisel toimus Irboskas II rahvusvaheline konverents paikkonna ajaloost.

Aastavahetusel pidasime „Jõule Irboskamaal“, tähistasime Uut-aastat.

5. märtsil oli meil Irboskas Paraskeva-päev. Kultuurilooline, nüüd traditsiooniline ring „Izborskaja pjatnitsa“, mille tegevusest algas muuseumi arendamine, võttis kokku meistrid, kes

(Sigovo) Seto muuseumi 5. aastapäeva, ühtlasi selle talu 100. aastapäeva.

Soovime välja anda trükise „Seto köök“. Ja teha näituse kohalikest kudumitest „Aegade ja saatuste ristteel“.

Raamatut Irboska muuseumist pole koostanud, küll aga bukleti, kus kirjeldatakse paikkonda ning on antud ka sündmuste kalender. Maikuu esitleb oma raamatut „Pihkva maakonna pühapaigad ja muistised“ N. Levin.

Varsti peaks ilmuma 2005. a.

konverentsi kogumik.

Planeeritakse uusi arheoloogilisi uurimusi; samuti Irboska kindluse torni remonti.

Kuidas edeneb koostöö Setomaa Valdade Liiduga (SVL)

Jelena Voronkova: Koostöö on tihe. Juba mullu võttis Irboska laadast osa ka SVL esindus, tänanu plaanime tihedamat ühistööd. Kõigile Irboska üritustele kut-

sume ka Setomaa Valdade Liitu. Meie oma veebilehel anname viite ka SVL koduleheküljele.

Muuseumide koostöö nime-tuski võiks olla: „Seto muuseumide rõngas mõlemal pool piiri“.

Kas pole nii, et tihedale koostööle tõmbab kriipsu viisavärk?

Jelena Voronkova: Jah, see on suurim takistus, sest juba mõnda aega ei tunnistata meie kutset, kutse saab läkitada vaid Pihkva oblasti administratsioon, kultuurikomitee näiteks. Setomaa Valdade Liit omalt poolt teeb nimekirjad meie tulekuks Eesti-poolse Setomaa üritustele. On tore, kui koostöö laabub.

Küsitles ILMAR VANANURM

Jelena Voronkova Obinitsas.

näitasid, kuidas nad rahvapärast käsitööd teevad, kuidas ja kellelt õppisid. Oli ka kootud, punutud, tahatud ja voolitud asjade müük.

Palju oli lapsi, keda huvitas batika ehk riidevärvimiskunst.

Mis tulemas?

Jelena Voronkova: Munapäevad muidugi – Ülestõusmispühad, alates aprillil eelviimasest redest.

Enne seda, juba 31. märtsist 7. aprillini on lastenädal „Muuseum ja lapsed“.

24. aprillil annab kontserdi rahvakollektiiv Mordvast.

Laupäeval 10. juunil toimub Irboskas II käsitöölaad. Tahame sellega teha oma meistritele suurt reklaami. Et ka töötud hakkaksid rahvalikku käsitööd tegema ja müüma.

26. juunil tähistame Radaja

Jelena Voronkova: „26. juunil tähistame Radaja (Sigovo) Seto muuseumi 5. aastapäeva, ühtlasi selle talu 100. aastapäeva.“
Fotol: Jelena Voronkova, Georg Pelisaar ja muuseumi perenaine Ene Lõiv Radaja seto-muuseumis.

Leheküljel ILMAR VANANURME FOTOD

Olga sündis 1916. aastal 5. juulil Sokolova külas. Perekonnanime Rõivasepp sai nende pere alles Eesti Vabariigi algul 1921. a.

Olga kasvas koos kahe sõsara ja kahe vennaga (kellest üks sai surma suure sõja ajal).

Olga Ilves elab siiani Truba külas oma kodus. Aga seekord kohtusime Olgaga ta tütre Maie Naudi kodus Põlvas, kuhu Olga tuli Saksamaalt. Olga teine tütar Niina elab seal juba hulk aastaid. Chemnitzis linnas nägi Olga oma lapselapselapsi-gi.

Nüüd om Olga kõva rändaja olnu! A millega kotoh Truba küläh tegelet?

Olga Ilves: Millega vana inemine tegeles? – juba kats aastat olõ-i aiamaad tennü... Pindrekesi, nuid küll – uma sibulakõsõ panõ maaha.

Üle tii eläs Silla Anne, timäga ajami juttu. Anne om 97-aastaganõ, must vanõmb.

Mi katõkese elämigi Truba küläh. Vindläisi mi küläh ei elä.

Paar majja on suvilas ostõtu ja sis nuu vindläse suvõl küll omma ja käävä.

Mis hooneid teil kotoh om?

Olga Ilves: Elomaja, millel ka külm-tarõ. Kivilaut. Kiviait. Puuait. Kats sara-jat. Sann. Riih ja rehealonõ. Kaiv.

Maad ja mõtsa?

Olga Ilves: Maad oll kuus hektarit ja mõtsa kats hektarit.

Kost süvvä ostat?

Olga Ilves: Puut om kolmõ kilomeetri kaugul Poodlesah. Vahel käü kauplusauto kah.

Ku Petserih kerikoh käü, osta Petserist.

A bussi pääle ja bussi päält kodo poolõ tulõ jo jala astu?

Olga Ilves: Kolm kilomeetrit jala jah.

Midä praegusõh vanadusõh viil tahasi?

Olga Ilves: Tahasi, õt Petserimaa olõsi Eesti all. Ja umah kotoh tahasi koolda...

Ooda, kunas Maie minno Trubalõ kodo viil!

Maie Naudi ütleb: „Terve maailm hakkab viisavabaks saama. Meil aga keeratakse oma seaduslik maakond lukku!“ Ja toob näite, kuidas ta Tallinna ja Tartu kaudu viisaasju pidi ajama, et venna matustele õigeaks ajaks jõuda. „Ei teiste hing valuta meie valu pärast!“

ILMAR VANANURM

Setomaa-Petserimaa murõdõst riigikogoh

22. märtsil oli' Talinah ütidselavva takah Riigikogo Petsere-maa toeturühmäga' Setomaa Valdu Liit, Seto Kongressi Vanõbidõ Kogo. Minevä voo-ri olti kuuh 8. märtsil. Kõnõl-di asost, mia' toonadsõvoori jäi' poolikõlla, midä oll vaia viil küsüdä' ja uuri'. Kuuholõki kut-sõ kokko Riigikogo Petserimaa toetusrümä esimisi Tiit Niilo.

Edimält kõnõlidi Setomaa teiest (teed). Mait Klaassen and tiidä, õt seo aastagal om raha Meremäe-Obinitsa-Piusa-Orava tii mustkattõ ala pand-misõ ettevalmistusõ edimädse etapi jaost ja om vaia lisaelar-võst küüsüdä rahha mano, õt saasi' mustkatõh tiile pääle.

Koidula-Saatsõ tiile tetäs uuringuprojekti. Nii õt Saatsõ tiiga' tegeldäs. 2006. aastaga tie tõe jaost oma vaia riigi lisaee-larvõst rahha mano küüsüdä. Tulõ kaia' ja kontrolli, õt järg-mätse aasta eelarvõh olõsi' lubat raha tie kõrda tegemisõst ja kõrrah hoitmisõst olõmah.

Tõõnõ teema oll Ida-Petserimaa omand. Mait Klaassen oll küüsünü' perrä ja saimõ tiidä, õt õnnõ säidse inõ-mist olõ-õi' uma maa ja mõt-se ja vara iist kompensatsiooni vasta võtnu'.

Minti edesi sotsiaalproble-me mano. Minevä voori arotõ-di üte inõmisõ avaldust, kiä' om Petserimaalt tulnu' Eesti poolõ

pääle ja timäle masta-ai' siih pensioni ja täl olõ-õi' ravikind-lustuist. Inara Luigas oll uurnu' säädüisi ja kutsnu' kõnõlõm-ma Sotsiaalministeeriumi nõu-niku Aleksander Korolkovi. Saimõ' tiidä, õt rahvapensio-ni naatas masma pääle tuud, ku' inõminõ om Eestih elänü' 5 aastakka ja sis om ka' ravi-kindlustus. Inne tuud saa ta api õnnõ toimõtõlõkitoetusist. Sotsiaalministeeriumil olõ-õi' andmit, õt pall'o säntsit inõmi-si om, kinkõl omma' pensioni-ga' probleemi'.

Kuis ummi vanu inõmi-si, kiä' eläse' Petserimaal av'ta, tuust kõnõldas tõõsõl kõrral.

Setosilõ väiga tähtsä tee-ma om viisa. Kõgõpäält kõnõl-di tuust, õt kost, mäntsest kar-manist tulõ viisatütegiä (viisakoordinatori) tüüraha. Õga aastaga tulõ tuu raha eis' ko-tusõst, eis' pungakõsõst. Seoni' maani' olõ-õi' olt tuu asi kõrrah olnu'. Viisajagaja om riigitü-linõ ja raha piasi' tulõma ka' kindla kõrra perrä. Tetti ette-panõk, õt järgmätses aastagast olõsi' Siseministeeriumi eelar-võh vai rahapungah viisatü-tegiä raha ja õt lõpõsi' tuu asi ar', õt õga aastaga ots'tas kotust, kost tuu raha saias.

Olõsi' vaia Vinne poolõ-ga' saia' kokkoleppele, õt tasuta-ja soodusviisa' olõsi' viie aasta-ga pääle ja õt Võro ja Põlva liin

jääsi' ka' sisse. Pias kokko saa-ma Riigikogo väliskomisjoni-ga' ja sinnä kutsma ka' välis-ministeeriumi, siseministeeriu-mi, Seto Kongressi Vanõbidõ Kogo, Setomaa Valdadõ Liidu ja viisatütegiä (viisakoordi-naatori).

Aare Hörn tiidse üldä, õt vä-lisministriga' om olnu' juttu, õt kompensii' tasuta- ja soodus-viisatit nuilõ, kiä' eläse' muial Eestih. Tuu jaost om vaia 2007. aastaga eelarvõhe üts miljon kruuni rahha. Seto Kongressi Vanõbidõ Kogo võisi' võtta' hindä pääle tuu tüü tehnilisõ poolõ vällä tüütämisõ, õt kuis nimekirä' tetä' ja kedä võõdas nimekirja.

Margus Timmo kõnõli, õt ettevõtõlõs rahastamisõga' om järgmätses aastagal probleeme ja tuud asja vaja uuri', õt kas õks kindlahe järgmätses aastaga eelarvõ rahho sisse om arvõstõt ettevõtõlusõ raha'.

Aare Hörn kõnõli UNESCO kuuholõkist ja õt riik piat tege-mä pärandkultuuri kaitse stra-teegia.

Sääne kokkosaaminõ oll. Mõnõ nädäli peräst saias jal' kokko ja arotõdas edesi.

ÕIÕ SARV,
Seto Kongressi
Vanemate Kogu sekretär